

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	2
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500501 Història	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Félix Retamero Serralvo

Correu electrònic: Felix.Retamero@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Naturalment, els alumnes poden usar per a intervenir a classe la llengua en la que millor s'expressin, amb especial atenció als alumnes del prograa Erasmus

Prerequisits

Nocions bàsiques de morfologia i gramàtica llatina.

Per la part de numismàtica no hi ha necessitat de tenir coneixements previs de numismàtica

Objectius

L'epigrafia llatina com a font històrica i la seva relació amb l'arqueologia. Capacitació de l'alumne perquè sigui capaç d'aprofitar la recíproca utilitat entre aquestes dues disciplines.

La numismàtica antiga i medieval com a disciplina històrica aplicada a l'arqueologia serà el perfil bàsic de la segona part de l'assignatura. L'alumne obtindrà les eines necessàries per treballar amb monedes, els principis bàsics de la seva classificació i seriació, finalment tractarem la seva lectura com a documents arqueològics per a la interpretació històrica d'un jaciment.

Competències

Arqueologia

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Dominar la metodologia del treball paleogràfic per a les diverses etapes històriques.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
2. Aplicar l'anàlisi morfosintàctica a la lectura de textos llatins de dificultat progressiva.
3. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
4. Aplicar les tècniques que permeten una comprensió ràpida i global del text llatí.
5. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de manera experta les possibilitats d'Internet.
7. Dominar la metodologia del treball paleogràfic per a les diferents etapes històriques.
8. Dominar les principals tècniques de la recerca històrica.
9. Establir protocols de recerca per a projectes de recerca originals.
10. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
11. Interpretar textos llatins escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
12. Llegir i interpretar adequadament manuscrits, inscripcions i diplomes de l'antiguitat, de l'Edat Mitjana, Moderna i Contemporània.
13. Llegir i traduir correctament textos clàssics en llatí de dificultat progressiva.
14. Llegir textos històrics escrits en suports diversos.
15. Reconèixer els diversos tipus d'escriptura llatina segons les èpoques i les regions per on es va estendre l'ús de l'alfabet llatí.
16. Reduir al nostre calendari actual els còmputos cronològics d'època antiga i medieval.
17. Resoldre exercicis d'aplicació de coneixements gramaticals.
18. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.
19. Transcriure i interpretar textos epigràfics.
20. Utilitzar els instruments de recopilació d'informació tals com catàlegs bibliogràfics, inventaris d'arxiu i referències electròniques.
21. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
22. Utilitzar tant eines informàtiques bàsiques (per exemple, processadors de textos o bases de dades) com programes especialitzats necessaris en la pràctica professional de l'arqueologia.
23. Utilitzar textos epigràfics com a font històrica.

Continguts

1. L'Epigrafia. Conceptes, aplicacions, metodologia. Epigrafia i arqueologia.
2. Tipologia de les inscripcions segons la seva finalitat.
3. El suport epigràfic i el seu context.
4. El text epigràfic. Lletres, fórmules, abreviatures.
5. Inscripcions religioses.
6. Inscripcions funeràries.
7. Inscripcions honorífiques; inscripcions monumentals.
8. Inscripcions jurídiques.
9. Altres tipus d'inscripcions.
10. Inscripcions cristianes.
11. L'evolució de l'epigrafia. Inscripcions medievals.
12. Corpus i repertoris epigràfics.
13. La moneda. Definició i principis bàsics
14. Emissions, seques i fabricació

15. Documentació i classificació de la moneda
16. Moneda grega
17. Emissions d'Emporion i Rhode
18. Moneda fenícia i cartaginesa
19. La moneda romano-republicana
20. La moneda ibèrica
21. La moneda romano-provincial a Hispania
22. La moneda romano-imperial
23. La interpretació històrica: la moneda en arqueologia
24. La interpretació històrica: circulació monetària
25. Les monedes medievals: els contextos socials
26. Les monedes alt-medievals: sueves, vàndales, bizantines i visigodes (segles V-VIII)
27. La moneda andalusina (segles VIII-XV)
28. Les monedes dels comtats catalans i dels regnes hispànics (segles X-XV)

Metodologia

1. Exposició dels elements necessaris per tal de poder llegir i interpretar una inscripció.
2. Pràctica continuada de lectura d'inscripcions a classe.
3. Visita a algun museu que contingui material epigràfic.
4. Les classes de la part de numismàtica es farà amb el suport gràfic d'un ampli repertori monetar.
5. També es faran pràctiques de documentació numismàtica a classe

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Pràctiques d'aula	25	1	1, 4, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23
Teoria	25	1	1, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Tutoria	25	1	3, 8, 9, 10, 12, 14
Tipus: Autònomes			
Estudi, recerca de recursos i elaboració de treballs	70,5	2,82	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 16, 17, 19, 20, 21

Avaluació

Es farà a partir dels exercicis que es faran a classe al llarg del curs i d'una prova final, tot basat sempre en la lectura i interpretació de diferents inscripcions.

L'avaluació de la part de numismàtica es portarà a terme a partir de diferents proves anunciades prèviament.

La nota de l'assignatura és global, feta a partir de les notes finals de les dues parts que la conformen, és a dir sumant les parts d'epigrafia i numismàtica.

L'alumne que no realitzi tots els examens d'avaluació programats a l'aula o no es presenti a activitats d'avaluació obligatòria per un valor igual o superior al 60% de la nota final serà qualificat amb un 'No Avaluable', i **no podrà presentar-se a la reavaluació**.

Tota irregularitat comesa per un alumne durant la realització d'una prova (còpia, plagiat) implicarà una nota de zero en l'apartat concret d'avaluació. Diverses irregularitats comeses implicaran una nota global de zero.

La reavaluació se celebrarà en les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas no es podrà plantejar la reavaluació per a millorar la qualificació de l'estudiant que ja hagues aprovat l'assignatura en el procés normal d'avaluació continuada. La nota màxima que es podrà obtenir en la reavaluació és de 5,0 (Aprovat).

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professor establirà oportunament els mecanismes per fer-ho. Es tindran en compte els casos particulars que rebran, com no podria ser d'altra manera, un tractament particular.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova. Epigrafia	50%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23
Prova. Numismàtica antiga	25%	1,5	0,06	3, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 19, 23
Prova. Numismàtica medieval	25%	1,5	0,06	1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 19, 20, 21, 23

Bibliografia

Bibliografia epigrafia

Calabi, Ida, *Epigrafia latina*, Milano, 1991.

Corbier, Paul, *Epigrafia latina*, Universidad de Granada, 2004.

Di Stefano, Ivan, *Mestiere di epigrafia*, Roma, 1987.

Iglesias, José Manuel / Santos, Juan, *Vademecum para la epigrafía y numismática latinas*, Santander, 2002.

Lassère, Jean Marie, *Manuel d'épigraphie romane*, Paris, 2005.

López Barja, Pedro, *Epigrafia latina: las inscripciones romanas desde los orígenes al siglo III d.C.*, Santiago de Compostela, 1993.

Susini, Gian Carlo, *Epigrafia romana*, Roma, 1982.

Bibliografia numismàtica

Degut a la seva extensió i especialització la bibliografia es donarà a classe.

També la podeu trobar en un arxiu al campus >Virtual

Catàlegs i obres de referència fonamentals per classificar moneda romana

CRAWFORD, M. H., *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974.

AMANDRY, M., BURNETT, A. RIPOLES, P.P., *Roman Provincial Coinage*, ParisLondres, 1992

Roman Imperial Coinage, 9 vols., Londres, 19232007.

Alguns catàlegs i obres de referència per a classificar monedes medievals:

Balaguer, A. M. Història de la moneda dels comtats catalans, 1999

Crusafont, M., Acuñaciones de la Corona Catalano-Aragonesa y de los Reinos de Aragón y Navarra. Medioevo y tránsito a la Edad Moderna, Editorial Vico & Segarra, Madrid, 1992

Vico, J. et al., Corpus nummorum visigothorum, Madrid, 2006

Vives Escudero, A, Monedas de las dinastías árábigo-españolas, 1893 (ed. facsímil, Extramuros, 2008).